

paa Færde, kan vi bøje os imod hinanden og komme til at slutte sammen. Og jeg vil nu ende med et godt Ønske for den nye Grundlov. Jeg ønsker, at den maa blive et Samlingsmærke, jeg vil ønske, at den maa blive til Ære for vor gode frindsede Konge, og at den maa blive til Gavn for hele Befolkningen. Og jeg vil særlig tænke paa de Slægter, der nu skal følge efter os, at de maa samles under denne Grundlov. Ja, jeg ønsker, at alle danske Mænd og Kvinder maatte blive samlet under denne Grundlov.

Juel: Det er ingen Talemaade, naar jeg siger, at det er mig en Sorg at maatte stemme mod Landets nye Forfatning. Jeg ønsker at føje et Par Ord til det, som den ærede Ordfører for dem, der stemmer imod, udtalte. Belært af Erfaringen, og for saa vidt muligt at undgaa en forkert Udtydning, vil jeg forudskikke den Bemærkning, at Grunden til min Stilling i denne Sag ikke er den, at Privilegierne falder bort og den lige og almindelige Valgret indføres. Og for at det ikke skal kunne siges, at det er en blot og bar Paa-stand, vil jeg gerne kort oplyse, at jeg kan bevise, at jeg har ønsket og virket for, at der kunde fremsættes et Forslag til en Forfatningsforandring, hvilende paa den lige og almindelige Valgrets Grund, med Eetkammer, effektiv Forholdstalsvalgmaade, konservative Garantier og Landstinget om-dannet til en raadgivende Forsamling. Naar jeg imidlertid maa stemme imod den nye Forfatning, er det ikke alene paa Grund af dens Indhold, men ogsaa, fordi jeg anser det for uheldigt, naar et Lands nye Forfatning ikke faar en god Grund at hvile paa. Og det skønner jeg ikke bliver Tilfældet her. Ved Grunden forstaar jeg i denne Forbindelse det Tidspunkt og den Maade, paa hvilken den sidste Grund-lovsbehandling er begyndt og ført igennem. Tidspunktet falder jo sammen med den store og vældige Begivenhed, der ryster Europa i sin Grund. Og vi ved ikke, hvad vor Skæbne bliver. At tage Grundlovs-sagen op paa dette Tidspunkt kunde efter min Mening kun forsvares, hvis der var Tale om en virkelig national Samling. Og Maaden, hvorpaa Grundloven er taget op og føres igennem paa, kan efter min Mening kun forsvares, hvis den er fuldt ud redelig og lovlig. Spørgsmaalet, om dette i begge Henseender er Tilfældet, er der nogle, der vil besvare bekræftende. Jeg mener det modsatte. Jeg siger ikke dette for at rejse en Diskussion derom, men

jeg siger det for at henlede Opmærksomheden paa, at de forskellige Syn paa de nævnte Spørgsmaal til Dels bundet i Forhold, der kan blive skæbnesvangre for vort Land, hvis der ikke i Tide raades Bod derpaa. Jeg sigter herved til den Opfattelse, der er ved at brede sig, at Handlinger, der paa andre Omraader ubetinget vilde blive stemplet som uhæderlige, og som vilde sætte den Mand, der foretog dem, udenfor det gode Selskab, ikke blot anses for tilstedelige, men som fortjenstfulde, naar de bringes ind under Begrebet Politik. Denne Opfattelse er ensbetydende med, at der for Politikere gælder en lavere moralsk Maalestok end for Landets andre Borgere, og det vil atter sige det samme som, at Rigsdagsmændene vil synke ned til at blive Borgere af en lavere Klasse. At det vil blive en Ulykke for Landet, behøver ikke nogen nærmere Paaavisning. Demoralisationen vil fra Rigsdagen brede sig over hele Samfundet. Tiden til, at der maa ske en Forandring i dette Forhold, er netop nu, hvor vi staar overfor en saa betydelig Udvidelse af Vælgerne og faar Kvinderne med blandt disse. Der er indenfor mit Parti forskellige Meninger om den nye Forfatning, men jeg er vis paa, at vi alle er enige om, naar Forfatningen er vedtaget, da at haabe, at der ved Himlens Styrelse maa komme noget godt ud af den for vort Land, og bidrage hertil efter vor bedste Evne. Men man kan kun have gyldig Grund til at tro, at det vil lykkes, naar det ogsaa om Politikerne kommer til at gælde, at en Mand er en Mand, og et Ord er et Ord, og naar Hæderlighed og Ærlighed faar den Hædersplads, der tilkommer dem. Gid dette maa ske!

Lange: Under Grundlovsforslagets tredie Behandling i sidste ordinære Samling anførte jeg forskellige af de Grunde, som gjorde, at jeg ikke kunde stemme for den nye Grundlov. Der var i denne forskellige Bestemmelser, som jeg ikke kunde stemme for uden at svigte min Overbevisning, som jeg sagde, og det vilde jeg ikke gøre. Naar jeg alligevel svarede: Stemmer ikke, var det af Hensyn til dem af mine Kolleger, der havde indledet Forhandlingerne om Grundloven, og af Hensyn til dem af mine Kolleger indenfor mit Parti, som stemte for Grundlovsforslaget — væsentligst, tænker jeg mig, ud fra den Opfattelse, at den Grundlov, vi nu fik, var bedre end den, de mente, man kunde vente, hvis de ikke tog imod denne.